

Joanna Poczta

Wyższa Szkoła Zawodowa „Kadry dla Europy” w Poznaniu

ZNACZENIE UWARUNKOWAŃ KRAJOZNAWCZO-PRZYRODNICZYCH DLA FUNKCJONOWANIA GOSPODARSTW AGROTURYSTYCZNYCH

Streszczenie: Terenami o wysokiej atrakcyjności krajoznawczo-przyrodniczej są często obszary wiejskie. W dobie wielofunkcyjnego rozwoju wsi, którego jedną z form realizacji jest turystyka, znaczenia nabiera określenie przydatności terenów wiejskich dla funkcjonowania gospodarstw agroturystycznych. Ich oferta zwykle zawiera pobyt w gospodarstwie (zakwaterowanie) połączony z wyżywieniem. Największym jej atutem oferowanym turystom jest bezpośredni kontakt ze środowiskiem wiejskim poprzez zamieszkanie w gospodarstwie, udział w życiu gospodarza i jego rodziny oraz korzystanie z istniejących walorów krajoznawczo-przyrodniczych wsi i regionu. W artykule zaprezentowano wyniki badań nad wpływem uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych na zainteresowanie turystów ofertą gospodarstwa agroturystycznego i możliwościami jego rozwoju w zakresie świadczenia usług turystyczno-rekreacyjnych na terenie powiatu międzychodzkiego.

Słowa kluczowe: gospodarstwo agroturystyczne, uwarunkowania krajoznawczo-przyrodnicze, zrównoważony rozwój agroturystyki.

1. Wstęp

Współczesne potrzeby i preferencje turystów oraz ich zainteresowanie „realnym światem” ukształtowały nowe trendy w strukturze motywacji i celów turystycznych. Następuje odwrót od turystyki masowej ku turystyce indywidualnej oraz niestandardowym imprezom. Zmiany te przejawiają się w trosce o znikające bezpowrotnie zasoby przyrody, od których istnienia zależy życie następnych pokoleń oraz w tęsknocie za ciszą i ukojeniem, jakie daje obcowanie z naturą [Zaręba 2006, s. 31]. Konsumpcyjny model życia i wypoczynku coraz częściej wypierany jest przez wzrost świadomości ekologicznej ludzi i zwiększające się ich zainteresowanie regionami, w których ważną rolę odgrywa ochrona przyrody oraz wspieranie społeczności lokalnych. Przyjęta koncepcja zrównoważonego rozwoju turystyki przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców obszarów recepcyjnych, możliwie najlepiej zaspokajając potrzeby turystów oraz utrzymując jakość środowiska przyrodniczego i kulturowego, które w konsekwencji stają się atutem obszaru i często przy-

czyniąją się do kreowania atrakcyjnego i konkurencyjnego produktu turystycznego [Nieżgoda 2010, s. 357-368].

Celem artykułu jest przedstawienie turystyki wiejskiej i agroturystyki w świetle koncepcji zrównoważonego rozwoju oraz zaprezentowanie wyników badań nad wpływem uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych na zainteresowanie turystów ofertą gospodarstwa agroturystycznego i możliwościami jego rozwoju w zakresie świadczenia usług turystyczno-rekreacyjnych.

2. Koncepcja zrównoważonego rozwoju turystyki i jej wpływ na podejmowanie aktywności turystycznej na obszarach wiejskich

Turystyka zrównoważona przejawia się poprzez realizowanie rozmaitych form podróży. Uczestnik każdej z tych form powinien spełnić podstawowy warunek – wyrażać szacunek dla otaczającej ją przyrody i kultury miejscowej ludności. Miejsca przeinwestowane przez przemysł turystyczny, których naturalny krajobraz został zniszczony nadmiernie rozbudowaną infrastrukturą turystyczną, tracą na atrakcyjności. W efekcie obserwowane zmiany w popycie i podaży turystycznej zmierzają m.in. w następujących kierunkach [Alejziak, Biliński 2003, s. 68]:

- wyjazdów łączących wypoczynek z uczestnictwem w wydarzeniach lokalnych,
- wyjazdów z elementami edukacji, aktywności sportowej, uwzględniających aspekty zdrowotne,
- zainteresowania turystyką alternatywną,
- zainteresowania ekoturystyką w kontekście jakości środowiska i warunków świadczonych usług (ekologiczne ogrzewanie, zdrowa żywność, recykling itd.),
- jakości, autentyczności i różnorodności stanowiących najistotniejszy element postrzegania wyboru i kierunków podróży,
- rosnącego znaczenia aspektów środowiskowych przy wyborze kierunków podróży,
- zainteresowania turystyką na terenach wiejskich, w tym agroturystyką.

Za turystykę wiejską uznajemy taki rodzaj wypoczynku poza miejscem stałego zamieszkania, który odbywa się na obszarach wiejskich, jest dostosowany do istniejących tam warunków i racjonalnie wykorzystuje naturalne zasoby miejscowe [Dębniowska, Tkaczuk 1997, s. 17]. Turystyka wiejska zapewnia jej uczestnikom ciszę, spokój, czynny odpoczynek w naturalnym środowisku oraz bliski kontakt z ludnością miejscową. Jest także formą rekreacji. Obejmuje rozmaite rodzaje aktywności związane z przyrodą, wędrówkami, turystyką zdrowotną, krajoznawczą, kulturową i etniczną, przy bezpośrednim wykorzystaniu naturalnych zasobów wsi [Drzewiecki 1995, s. 9-16]. Oznacza to, że przebywanie na wsi łączy się z zupełnie innym otoczeniem, a cele i zachowania turystów są zróżnicowane. Niewątpliwie coraz większe znaczenie ma stan środowiska naturalnego i antropogenicznego otaczającego daną

miejscowość, krajobraz, bogactwo świata zwierzęcego i roślinnego. Uczestnicy ruchu turystycznego coraz częściej ukierunkowują się na bliski lub bezpośredni kontakt z naturą poprzez turystykę pieszą i rowerową, kajakarstwo, jeździectwo oraz inne formy wypoczynku, możliwe do zrealizowania wyłącznie poza granicami dużych miast. Turystyka wiejska jest aktywnością odbywającą się w środowisku o niezurbanizowanej zabudowie, tradycyjnych strukturach społecznych, atmosferze lokalności, małej skali zakwaterowania, osobistych kontaktach z gospodarzami i mieszkańcami terenów recepcyjnych; obejmuje formy rekreacji o małej intensywności, nieingerujące znacznie w środowisko naturalne [Majewski 1998, s. 19]. Turystyka wiejska stanowi więc formę rekreacji odbywającej się na obszarze wsi w znaczeniu funkcjonalnym (prawdziwej wsi) i wykorzystującej jej specyficzne walory i zasoby, przez co wpływa dodatnio na rozwój wielofunkcyjny (zrównoważony) terenów wiejskich [Drzewiecki 2002, s. 16]. Należy podkreślić, że nie każdy obszar wiejski ma predyspozycje do stania się miejscem docelowym turystyki [Łagowska, Michałowski 2007, s. 302]. Jednak znaczna część terenów wiejskich w Polsce została uznana za sprzyjającą rozwojowi turystyki wiejskiej, gdyż w większości jakość środowiska przyrodniczego jest wysoka, a formy gospodarowania i użytkowania rolniczego przeważnie pozostają tradycyjne. Walory krajoznawczo-przyrodnicze i krajoobrazowe tych terenów są swoistym towarem, który może być sprzedany tylko wówczas, gdy będzie zachowany w nienagannym stanie [Woźniak, Stec 2008, s. 24].

Pojęcie agroturystyka w stosunku do zagadnienia turystyki wiejskiej zdecydowanie się zawęża. Przede wszystkim ogranicza się do terenów rolniczych (wieś „prawdziwa”) i pomija tereny, które są wiejskie tylko w pojęciu administracyjnym [Raszka, Woźniak 2008, s. 231]. Ponadto jest formą turystyki wiejskiej ściśle związaną z rolnictwem i z funkcjonującym gospodarstwem rolnym [Medlik 1995, s. 209]. Produkcja roślinna i hodowla zwierząt stanowią jedną z jej atrakcji [Gaworecki 2000, s. 84-85]. Podkreślając walory agroturystyki, wymienia się takie jej cechy, jak: bezpośredni, codzienny kontakt z życiem ludzi na wsi, możliwość współdziałania w pracach w gospodarstwie, specyficzną domową atmosferę, wspólne posiłki z gospodarzami, czasami wspólną pracę lub jej obserwowanie, bezpośredni kontakt z przyrodą, różne formy rekreacji, w tym uczestnictwo w wiejskich imprezach kulturalno-rozrywkowych [Majewski 1998, s. 20]. Agroturystyka polega więc na organizacji pobytu turystów przez rodzinę rolniczą we własnym gospodarstwie rolnym [Wiatrak 2003, s. 9-18] z wykorzystaniem zasobów gospodarstwa rolnego oraz zasobów przyrodniczych, kulturowych i infrastrukturalnych wsi i regionu [Balińska, Sikorska-Wolak 2001, s. 20]. Jest częścią turystyki wiejskiej, której ofertą jest pobyt w gospodarstwie (zakwaterowanie), który może być połączony (zależnie od warunków) z całodziennym wyżywieniem lub możliwością zakupu świeżych produktów z gospodarstwa do samodzielnego przyrządzenia posiłków. Agroturystyka to również: wypożyczenie sprzętu sportowego, konia, bryczki, organizowanie kuligów, sprzedaż wyrobów rzemieślniczych oraz umożliwienie wędkowania, zajęcie się myślistwem, zbieranie i suszenie ziół, owoców i grzybów, jazda konna

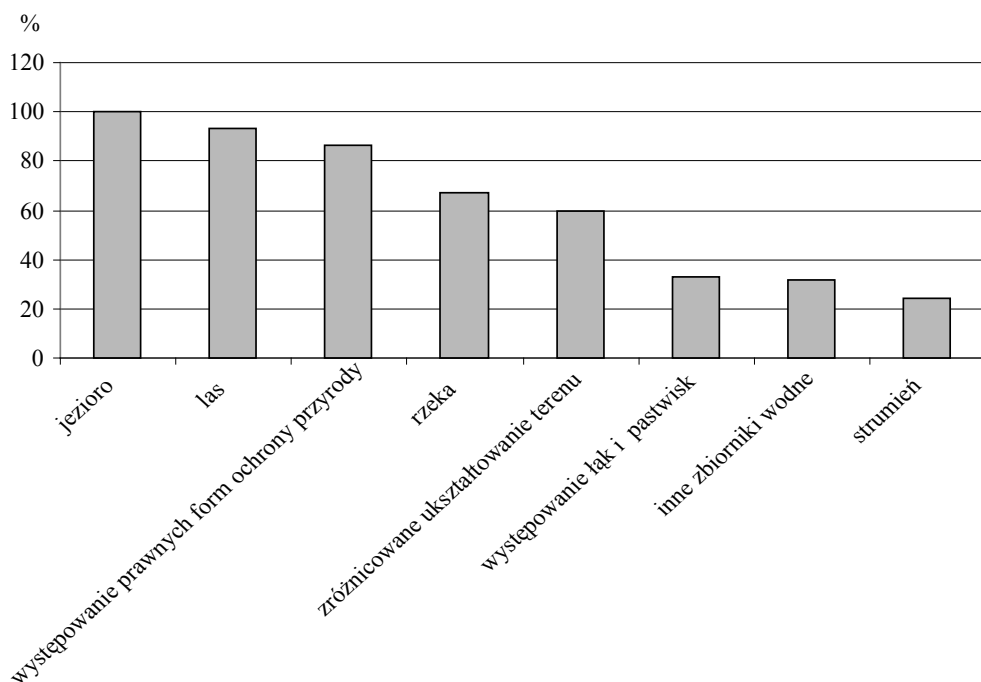
i jazda na rowerze, jeśli te formy aktywności związane są z gospodarstwem rolniczym [Wiatrak 1996]. Jakkolwiek pakiet usług może być szeroki, to zawsze istotą agroturystyki jest pobyt gościa w gospodarstwie rolnym [Sikora 2001, s. 11-12], natomiast największym jej atutem jest bezpośredni kontakt ze środowiskiem wiejskim poprzez: zamieszkanie w gospodarstwie, udział w życiu ludności – gospodarzy, poznawanie okolic, czasową rezygnację z niektórych nowoczesnych form życia i jego udogodnień, aktywność fizyczną [Drzewiecki 2001, s. 40]. Istota agroturystyki opiera się na wzajemnych relacjach zachodzących między przyjeżdżającym turystą, istniejącą przyrodą i żyjącym z nią w swoistej zgodzie właścicielem gospodarstwa agroturystycznego. Przyroda stanowi zatem dla turysty bardzo ważny czynnik, który w dużym stopniu determinuje wybór tej formy spędzania czasu wolnego. Dla turysty czynnikiem przyciągającym jest zespół naturalnych składników środowiska (pola, lasy, jeziora, rzeki, góry itp.), ale równie ważne i interesujące są elementy powstałe dzięki pracy człowieka (sady, chałupy wiejskie, kościoły, krzyże, kapliczki przydrożne itp.). Oba te składniki, zarówno infrastruktura gospodarstwa agroturystycznego oraz całej wsi, jak i reprezentowane przez nią walory kultury materialnej wraz z otaczającą sferą przyrodniczą, są dla turysty i potencjalnego rekreanta bardzo istotne [Mikulska 2008, s. 161].

3. Wpływ uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych na zainteresowanie gości ofertą gospodarstwa agroturystycznego

W celu empirycznego zobrazowania prezentowanych rozważań przytoczone zostaną wyniki badań przeprowadzonych za pomocą metody sondażu diagnostycznego, przy wykorzystaniu kwestionariuszy ankietowych. Analizie poddano opinię 248 osób wypoczywających w 54 gospodarstwach agroturystycznych położonych na terenie powiatu międzychodzkiego w okresie od maja do września 2009 r. Liczba ankietowanych gości podyktowana została natężeniem ich pobytu w ankietowanych gospodarstwach w czasie zbierania danych. Celem badań było wykazanie zależności między występowaniem uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych na terenie i w najbliższej okolicy badanych gospodarstw agroturystycznych a wyborem danego gospodarstwa na wypoczynek oraz podejmowaniem ruchowej aktywności rekreacyjnej przez gości analizowanych gospodarstw agroturystycznych.

Przeprowadzona analiza umożliwiła poznanie opinii gości badanych gospodarstw agroturystycznych na temat wpływu występujących uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych na zainteresowanie ofertą gospodarstwa. Respondentów poproszono o ocenę wpływu występowania określonych uwarunkowań przyrodniczych na jakość wypoczynku. Prawie wszyscy poddani badaniom goście (99,2%) uznali, że występowanie uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych podnosi atrakcyjność pobytu. Ponadto aż 96% z poddanych analizie turystów uważa, że występujące uwa-

runkowania krajoznawczo-przyrodnicze wpłynęły na wybór gospodarstwa agroturystycznego jako miejsca wypoczynku, a 84,3% uznało, że uwarunkowania krajoznawczo-przyrodnicze wpływają na długość pobytu w gospodarstwie. Analiza wykazała także, że największy wpływ na decyzję wszystkich badanych gości (100%) o wyborze gospodarstwa jako miejsca wypoczynku miało położone w jego najbliższej okolicy jezioro (rys. 1). Na drugim miejscu uplasował się las, który w ocenie 93,1% pośród badanych gości wpłynął na decyzję o wyborze gospodarstwa na wypoczynek. Występowanie prawnych form ochrony przyrody miało znaczenie dla 86,7% gości analizowanych gospodarstw agroturystycznych.

Rys. 1. Uwarunkowania krajoznawczo-przyrodnicze wpływające na decyzję gości o wyborze gospodarstwa agroturystycznego jako miejsca wypoczynku (% wskazań)

Źródło: opracowanie na podstawie własnych badań ankietowych gości 54 gospodarstw agroturystycznych, $n = 248$.

Poddani badaniom goście kolejno wymieniali pozostałe warunki przyrodnicze, które wpłynęły na wybór gospodarstwa jako miejsca wypoczynku. Są to: rzeka (67% ankietowanych) i zróżnicowane ukształtowanie terenu (59,7% ankietowanych). Uwarunkowania, które miały najmniejsze znaczenie przy wyborze gospodarstwa agroturystycznego jako miejsca wypoczynku, to: występujące łąki i pastwiska (32,7%), inne zbiorniki wodne (31,5%) oraz strumienie (24,2%).

4. Wpływ uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych na podejmowanie ruchowej aktywności rekreacyjnej w gospodarstwie agroturystycznym

Przeprowadzone badania umożliwiły również poznanie opinii gości badanych gospodarstw agroturystycznych na temat wpływu występujących uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych na podejmowanie aktywności ruchowej. Okazało się, że zdecydowana większość, aż 98% spośród ankietowanych gości, uważa, że występowanie walorów krajoznawczo-przyrodniczych sprzyja podejmowaniu aktywności rekreacyjnej. Badanych gości zapytano także o znaczenie oferty rekreacji ruchowej przy wyborze danego gospodarstwa na wypoczynek. Okazało się, że 80,7% z nich korzysta z oferty rekreacji ruchowej przygotowanej przez gospodarza, a 69% spośród ankietowanych gości, zanim wybrało gospodarstwo agroturystyczne jako miejsce wypoczynku, sprawdziło jego ofertę rekreacji ruchowej.

Podczas prowadzonej analizy wyróżniono formy rekreacji ruchowej, których podejmowanie umożliwiają i zachęcają do ich podejmowania występujące uwarunkowania krajoznawczo-przyrodnicze oraz właściciele badanych gospodarstw agroturystycznych (tab. 1).

Tabela 1. Wpływ proponowanych przez gospodarza form rekreacji ruchowej na wybór gospodarstwa agroturystycznego jako miejsca wypoczynku

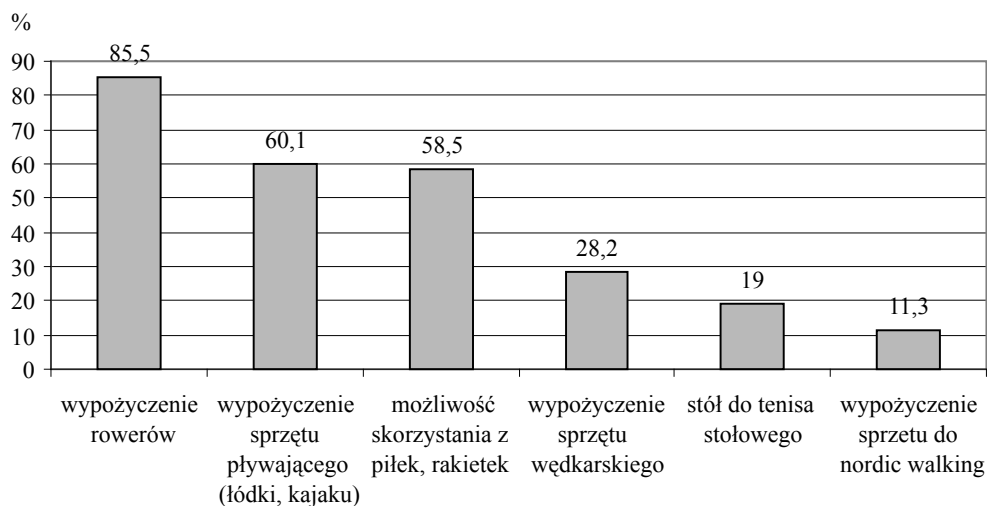
Formy rekreacji ruchowej	Wpływ na decyzję gości o wyborze gospodarstwa na wypoczynek (% wskazań)
Spacery	97,2
Kąpiele wodne, plażowanie	78,2
Przygotowanie ogniska lub grilla	64,5
Jazda na rowerze	64,1
Kajakarstwo, wiosłarstwo	48,8
Bieganie (jogging)	44,4
Gry i zabawy sportowe (piłka siatkowa, nożna, kosz, kometka)	41,5
Zabawy na placu zabaw (huśtawki, karuzela, drabinki)	25,4
Zbieranie jagód, borówek, grzybobranie	24,2
Tenis ziemny, tenis stołowy	21,0
Zabawy ze zwierzętami	20,6
Udział w oprzątnięciu zwierząt gospodarskich	18,5
Nauka jazdy konnej	16,5
Przejażdżki bryczką	13,3
Wędkowanie	12,1
Udział w pracach polowych lub ogrodowych	12,1
Jazda konna wierzchem	10,5
Nordic walking	6,9
Nauka rzeźby, układania bukietów, wyplatania koszyków	2,0
Udział w polowaniu	1,6

Źródło: opracowanie na podstawie własnych badań ankietowych wśród gości 54 gospodarstw agroturystycznych, $n = 248$.

Najpopularniejsze wśród badanych gości okazały się spacer. Aktywność tę zaznaczyło aż 97,2% ankietowanych. Kolejną aktywność rekreacyjną ściśle związana z występującymi uwarunkowaniami przyrodniczymi to kąpiele wodne i plażowanie. Wszyscy respondenci podkreślili znaczenie występowania jezior dla atrakcyjności pobytu w gospodarstwie agroturystycznym, a 78,2% z nich najchętniej wykorzystuje je w celu aktywnego wypoczynku.

Kolejnymi formami rekreacji proponowanymi przez gospodarzy analizowanych gospodarstw agroturystycznych i wpływającymi na wybór danego gospodarstwa przez badanych gości są: przygotowanie ogniska lub grilla (64,5%) oraz jazda na rowerze (64,1%), kajakarstwo i wioślarstwo (48,8%), bieganie (44,4%), gry i zabawy sportowe (41,5%).

Gospodarze, którzy przygotowali na terenie swoich gospodarstw plac zabaw, umożliwili swoim gościom grę w tenisa ziemnego lub stołowego, posiadają zwierzęta oraz korzystne położenie gospodarstwa względem lasu, zyskują wielu gości. Okazuje się, że plac zabaw wpłynął na decyzję o wyborze danego gospodarstwa agroturystycznego 25,4% ankietowanych, możliwość zbierania runa leśnego (jagód, borówek, grzybów) ważna jest dla 24,2% poddanych badaniom gości, dostępność kortu tenisowego lub stołu do tenisa stołowego zachęciła 21% respondentów do pobytu u gospodarza, który je udostępniał.

Rys. 2. Dostępność sprzętu sportowego w ofercie gospodarstw agroturystycznych i jej wpływ na decyzję gości o wyborze gospodarstwa agroturystycznego jako miejsca wypoczynku (% wskazań)

Źródło: opracowanie na podstawie własnych badań ankietowych gości 54 gospodarstw agroturystycznych, $n = 248$.

Stosunkowo duże znaczenie dla gości badanych gospodarstw agroturystycznych ma możliwość kontaktu ze zwierzętami. Posiadanie zwierząt przez właścicieli go-

spodarstw umożliwia zabawy ze zwierzętami i tym samym zachęca 20,6% pośród badanych gości. Nadto 18,5% badanych ceni sobie możliwość udziału w oprzątnianiu zwierząt gospodarskich, 16,5% naukę jazdy konnej, a 13,3% respondentów przejażdżki bryczką. Pozostałe, o mniejszym znaczeniu, formy rekreacji ruchowej proponowane przez gospodarza i mające wpływ na wybór gospodarstwa agroturystycznego jako miejsca wypoczynku przez badanych gości, zaprezentowano w tab. 1.

Badanych gości zapytano także o znaczenie sprzętu sportowego udostępnianego przez gospodarzy w ofercie swoich gospodarstw agroturystycznych z wykorzystaniem uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych (rys. 2). Największy wpływ na decyzję ankietowanych gości o wyborze gospodarstwa miała możliwość wypożyczenia rowerów. Tę odpowiedź zaznaczyło aż 85,5% respondentów.

Bardzo istotna dla badanych gości okazała się także możliwość wypożyczenia sprzętu pływającego (60,1%) oraz możliwość skorzystania z piłek czy rakietek (58,5%). Wędkujących gości zachęca także wypożyczalnia sprzętu wędkarskiego, osoby te stanowią 28,2% całej badanej grupy. Do wyboru gospodarstwa przez gości zachęca również dostępność stołu do tenisa stołowego (19% respondentów) oraz możliwość wypożyczenia sprzętu do nordic walking (11,3%).

5. Motywy wyboru obszarów wiejskich oraz korzystania z oferty gospodarstw agroturystycznych przez turystów

Motywy wyboru wsi przez turystów jest zwykle poszukiwanie otoczenia odmiennego od codziennego, ucieczka od zgiełku i innych uciążliwości życia w wielkich aglomeracjach. Czują oni potrzebę kontaktu z naturą, poznawania jej i podziwiania krajobrazów innych niż te codzienne. Spotkanie z przyrodą jest okazją do kontemplacji lub aktywności fizycznej [Raszka, Krajewski 2009]. Jeżeli krajobraz wiejski spełnia warunki harmonijnego współistnienia elementów naturalnych i kulturowych, zarówno tych wytworzonych dawniej, jak i tych kształtowanych na bieżąco przez człowieka, to zapewni ich realizację. To właśnie urok krajobrazu wiejskiego, uwarunkowania przyrodnicze oraz atmosfera życia na wsi są wartościami, które obecnie stanowią największe walory przyciągające turystów [Staniewska-Zątek 2007].

Gospodarze coraz częściej wykazują się wrażliwością na sprawy uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych i kulturowych swojego regionu. Starają się wykorzystywać istniejącą infrastrukturę rekreacyjną i turystyczną, a także sami ją przygotowują. Są też organizatorami imprez i atrakcji, takich jak: wycieczki konne, rowerowe, oprowadzanie po parkach czy rezerwach, wyprawy na grzyby, spływy kajakowe i inne.

Oferta wypoczynkowa gospodarstw agroturystycznych wymaga podnoszenia jakości świadczonych przez gospodarzy usług, estetyzacji wsi, poprawy istniejącej infrastruktury technicznej oraz tworzenia nowej. Znaczna część kapitału płynącego z tytułu świadczonych usług turystycznych przez gospodarzy oraz ze środków z UE

przeznaczana jest na liczne inwestycje, takie jak: rozbudowa i remonty budynków mieszkalnych i innych obiektów, zmiana przeznaczenia budynków gospodarczych, zagospodarowanie otoczenia gospodarstwa i poprawa jego estetyki.

Agroturystykę najczęściej wybierają turyści aktywni, zainteresowani alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego, turystyką kwalifikowaną i rekreacją. W związku z tym w gminach, w których rozwija się agroturystyka, konieczne okazuje się profesjonalne przygotowanie i budowa zagospodarowania rekreacyjnego¹. Tego typu inwestycje dotyczą również poprawy szeroko pojętej infrastruktury wsi, pozytywnie wpływając zarazem na jakość życia jej mieszkańców. Wykorzystanie walorów krajoznawczo-przyrodniczych i powiązanie ich z możliwymi rodzajami zajęć rekreacyjnych lub formami turystyki może się stać potencjałem decydującym o atrakcyjności regionu i wynikającej z tego „sile przyciągania” turystów [Nowacki 2000].

Obecnie w pozarolniczej aktywności gospodarczej mieszkańców wsi upatruje się znacznego kapitału, ale także siły wpływającej na ożywienie gospodarcze, wzrost poziomu życia wszystkich mieszkańców, podnoszenie ich kwalifikacji oraz wykorzystanie walorów środowiska naturalnego regionu zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju. Rozwój agroturystyki nigdy nie będzie stanowić panaceum na wszystkie niedomogi gospodarcze polskiej wsi, ale niewątpliwie pod jej wpływem ulegają transformacji postawy obywatelskie społeczności wiejskiej. Wieś wymaga przeobrażeń zarówno tych pochodzących z zewnątrz, jak i tych, których źródłem jest społeczność lokalna i ukryty na wsi kapitał ludzki [Wasilewski 2005]. Agroturystyka może stanowić swojego rodzaju impuls do rozwoju, modernizacji, poprawy ogólnej infrastruktury wsi.

Trudnym zadaniem dla gospodarzy prowadzących gospodarstwa agroturystyczne jest odpowiednie wykorzystanie renty położenia gospodarstwa do świadczenia usług turystycznych na wsi, gdyż wymaga to znacznych nakładów na rozbudowę odpowiedniej infrastruktury związanej z przygotowaniem atrakcyjnej bazy rekreacyjnej, zróżnicowanej pod względem proponowanych form rekreacji ruchowej i wykorzystującej istniejące zasoby krajoznawczo-przyrodnicze. Osoby, które wybierają wypoczynek w gospodarstwie agroturystycznym, przywiązują wagę do proponowanych na jego terenie form umożliwiających podejmowanie aktywności rekreacyjno-ruchowej. Prawie wszyscy poddani badaniom goście korzystają z oferty rekreacji ruchowej przygotowanej przez gospodarza, a prawie 70% z nich, zanim wybrało gospodarstwo agroturystyczne jako miejsce wypoczynku, sprawdziło jego ofertę rekreacji ruchowej. Uważają oni także, że występowanie uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych podnosi atrakcyjność pobytu i wypoczynku oraz sprzyja podejmowaniu aktywności rekreacyjnej.

¹ Do elementów zagospodarowania rekreacyjnego i infrastruktury rekreacyjnej należą: boiska, place zabaw, wytyczone i oznakowane: szlaki rowerowe, piesze, konne, wodne, zorganizowane plaże, pomosty, przystanie wodne, punkty informacji turystycznej i rekreacyjnej, wypożyczalnie sprzętu sportowo-rekreacyjnego.

6. Podsumowanie

Przeprowadzone badania upoważniają do stwierdzenia, iż przydatność obszarów wiejskich do świadczenia usług agroturystycznych opartych również na podejmowaniu aktywności rekreacyjno-ruchowej z wykorzystaniem środowiska naturalnego jest bardzo duża. Rozwój działalności agroturystycznej zależy od natężenia uwarunkowań krajoznawczo-przyrodniczych występujących na obszarach wiejskich. Konkurencyjność turystyki wiejskiej i agroturystyki wobec innych popularnych form wypoczynku wynika przede wszystkim z walorów krajoznawczo-przyrodniczych oraz mniejszego zanieczyszczenia środowiska naturalnego. W związku z tym wiejska przestrzeń rekreacyjna stanowi środowisko, w którym występują właściwości umożliwiające wypoczynek i w którym mogą się odbywać procesy regeneracji psychofizycznych sił człowieka. Obszary wiejskie posiadające odpowiednie uwarunkowania krajoznawczo-przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki wiejskiej i agroturystyki stanowią zatem obszar realizacji szeroko pojętego zrównoważonego rozwoju turystyki.

Literatura

- Alejsiak W., Biliński J., *Dziedzictwo kulturowe a nowe trendy w popycie i podaży turystycznej*, „Problemy Turystyki i Hotelarstwa”, z. 2(6), Gdynia 2003.
- Balińska A., Sikorska-Wolak I., *Agroturystyka w Dolinie Bugu i uwarunkowania jej rozwoju*, SGGW, Warszawa 2001.
- Dębniwska M., Tkaczuk M., *Agroturystyka. Koszty, ceny, efekty*, Poltext, Warszawa 1997.
- Drzewiecki M., *Agroturystyka – założenia, uwarunkowania, działania*, Instytut Wydawniczy „Świadectwo”, Bydgoszcz 1995.
- Drzewiecki M., *Delimitacja turystyki wiejskiej*, [w:] *Kształtowanie produktu turystyki wiejskiej w aspekcie społecznym i środowiskowym* (materiały pokonferencyjne), Koszalińskie Stowarzyszenie Agroturystyczne, Sarbinowo 2002.
- Drzewiecki M., *Podstawy agroturystyki*, Oficyna Wydawnicza Ośrodka Postępu Organizacyjnego, Bydgoszcz 2001.
- Gaworecki W., *Turystyka*, PWE, Warszawa 2000.
- Łagowska B., Michałowski K., *Wybrane elementy rozwoju turystyki wiejskiej na obszarze „Zielone Płuca Polski”*, [w:] *Agroturystyka moda czy potrzeba*, Wydawnictwo AP, Siedlce 2007.
- Majewski J., *Turystyka wiejska-między rozwojem a ochroną dziedzictwa*, [w:] *Rozwój obszarów wiejskich w perspektywie integracji z Unią Europejską*, Instytut Mikołaja Kopernika, Toruń 1998.
- Medlik S., *Leksykon podróży, turystyki i hotelarstwa*, PWN, Warszawa 1995.
- Mikulska T., *Korzyści i bariery rozwoju agroturystyki w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem województwa małopolskiego*, [w:] I. Sikorska-Wolak (red.), *Ekonomiczne i społeczne aspekty rozwoju turystyki wiejskiej*, SGGW, Warszawa 2008.
- Niezgoda A., *Społeczne uwarunkowania rozwoju turystyki zrównoważonej – przykład mieszkańców Poznania*, Acta Scientiarum Polonorum, Oeconomia 9(4), Warszawa 2010.
- Nowacki M., *Rola interpretacji dziedzictwa w zarządzaniu atrakcjami turystycznymi*, „Problemy Turystyki”, t. XXIII, 3-4, 2000.

- Raszka B., Krajewski P., *Możliwości rozwoju turystyki a ochrona wartości krajobrazowych na obszarze gminy Środa Śląska*, [w:] s. Piechota (red.), *Turystyka a ochrona środowiska przyrodniczego – stan i perspektywy badań*, Polska Asocjacja Ekologii Krajobrazu, PWS w Lesznie, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Sióstr Urszulanek SJK w Pniewach 2009.
- Raszka B., Woźniak A., *Gospodarstwa agroturystyczne w powiecie poznańskim*, [w:] S. Bosiacki (red.), *Gospodarka turystyczna w XXI wieku. Problemy i perspektywy rozwoju w skali lokalnej i regionalnej*, AWF, Poznań 2008.
- Sikora J., *Agroturystyka przykładem przedsiębiorczości na wsi*, [w:] *Turystyka wiejska czynnikiem żywienia terenów wiejskich*, IX Ogólnopolskie Sympozjum Agroturystyczne, Złotów 2001, KCRiOW, Kraków 2001.
- Staniewska-Zątek W., *Turystyka a przyroda i jej ochrona*, Wydawnictwo Naukowe Bogucki, Poznań 2007.
- Wasilewski K., *Wiejska inteligencja. Społeczny rodowód, okoliczności zamieszkania na wsi i sytuacja materialna*, „Wieś i Rolnictwo” nr 3(128), Warszawa 2005.
- Wiatrak A., *Baza agroturystyczna w Polsce i uwarunkowania jej rozwoju*, Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej w Krakowie nr 402, Kraków 2003.
- Wiatrak A., *Wpływ agroturystyki na zagospodarowanie obszarów wiejskich*, „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej” nr 1, Warszawa 1996.
- Woźniak M., Stec A., *Środowisko przyrodnicze i kulturowe jako dobro ekonomiczne i społeczna wartość rozwoju turystyki wiejskiej na przykładzie Bieszczadów*, [w:] *Potencjał turystyczny w regionach*, SGGW, Warszawa 2008.
- Zareba D., *Ekoturystyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

SIGNIFICANCE OF TOURING-NATURAL CONDITIONING FOR AGRIFARMS FUNCTIONING

Summary: The areas of high sightseeing tourist and natural attractiveness, allowing undertaking diversified forms of rest, connected also with physical recreational activity, are frequently rural areas. In the period of multifunctional countryside development, where tourism is one of the forms of realization, there has emerged a research area so far unrecognized, which requires defining and separation of the utility of countryside areas of high sightseeing tourist and natural attractiveness for providing agritourism activity. The offer of an agrifarm usually contains stay on a farm (accommodation) connected with board (i.e. meals). Its greatest advantage offered to tourists is a direct contact with rural environment through staying on a farm, participating in the farmer's and his family's life and making use of the existing sightseeing tourist and natural conditions of a particular village and region. The stay on the farm guarantees its guests the closeness to nature, freedom to move and is conducive to undertaking different forms of outdoor physical activity, especially in the situation when the places for its realization are located and organized in the proper and well-considered way. The subject matter of the research presented in the article is the analysis of the influence of sightseeing tourist and natural conditions on the intensity of the occurrence of agritourism activity, the preparation of a recreation base and offered forms of physical recreation, and on undertaking physical recreational activity by agrifarms' guests. The study includes agrifarms area of Międzychód powiat because it comes first in Great Poland voivodship in terms of the occurrence of sightseeing tourist and natural values.